

**Клаус Гитингер, Винфрид Волф, „Тешиатељ: Како
Кристофер Кларк ослобађа Немце кривице за Први
светски рат“**

Прометеј/Радио-телевизија Србије, Нови Сад, 2018. стр. 443

Александар Вучковић

Клаус Гитингер је дипломирани социолог, али је широј јавности познатији као један од истакнутијих њемачких режисера и сценариста. Нарочито се истакао на пољу дугометражних документарних филмова који тематизују новију њемачку историју. Аутор је сценарија ТВ филма Посљедње лето Европе – Јулска криза 1914. Редовно пише историјске приказе и историографске анализе које објављује у њемачким листовима. Винифорд Волф је новинар, публициста и политичар. Има звање докора политичких наука и по свом политичком опредељењу је социјалиста. Два пута је био посланик у њемачком Савезном парламенту у периоду од 1994. до 2002. године. Прво издање ове публикације објављено је у Њемачкој 2017. године, док издање које је пред нама представља допуњено издање оригиналне верзије и прво је издање на српском језику у преводу Милоша Казиминовића.

Публикација је структурирана од два главна дијела којима

претходи предговор српском издању (5–8) који је написао Милош Казимиrowић и увод (9–12). Након централних поглавља долазе тематске цјелине епilog: бумеранг апологетике (401–406), извори и библиографија (407–430), регистар (431–440) и информативни подаци о ауторима на самом крају (441–443).

Главни дио публикације започиње поглављем Империјализам и Први свјетски рат као опомена пред следеће ратове (13–71), које потписује Винфрид Волф. Ово поглавље је подијељено у 9 потцјелина.

У разматрањима овог дијела публикације доминира инсистирање на указивању недостатака које Кларково дјело Мјесечари: Како је Европа ушла у рат 1918. носи са собом због занемаривања економских разлога који су довели до рата. Према Волфу, њемачки империјализам је био најзначајнији узрок за избијање рата. Занемаривање тога и успостављање теза да је уплитање у рат било без политичке и војне намјере представља концепцију према којој нова визија прошлости треба да оправда политичке кризе данашњице. Стога, инсистирање на каузалној вези између империјализма и рата има реперкусије на савременост и експлицирање политичке мотивације свијета у којем живимо.

У наредном поглављу, Зар није посегнуто за светском моћи (73–399), Клаус Гитингер обрађује шири спектар друштвених процеса који су значајни за рецепцију Кларкових закључака. Неки од процеса којима се Гитингер бавио односе се на страдања Белгијанаца и Срба непосредно послије избијања рата, улогу милитаризма у Њемачкој и његовог односа са власницима капитала, однос социјалдемократије и рата, Јулску кризу и неке од елемената Кларкове методологије. Централна тематска цјелина је свакако она која се односи на Јулску кризу, како због тематике ове студије у цјелини тако и због простора који је заузела (259–354). Управо у том дијелу Гитингер елаборира Кларкове пропусе и погрешна тумачења у интерпретирању изворне грађе. Он износи оцјену да одређени пропусе и селективно бирање

чињеница нису могли проћи без предумишљаја за тако искусног историчара.

Радни дио публикације се завршава са поглављем које носи назив Епилог: бумеранг апологетике (401–406).

Публикација садржи 184 библиографске јединице: од тога 29 припада изворној грађи а остатак различитим студијама са претежно њемачког говорног подручја.

Ова публикација може да послужи свим читаоцима који намјеравају сазнати нешто више о тренутним расправама које се воде о узроцима Првог свјетског рата.